

KALENDÁRIUM DMJ 2020

apríl

Hans Christian ANDERSEN

(2. 4. 1805 – 4. 8. 1875)

Nemal rozprávkové detstvo, ani školské roky. Skúšal pôsobiť ako spevák a herec. Písal aj divadelné hry. Uspel až písaním rozprávok

(*Kresadlo, Princezná na hrášku, Cisárovo nové šaty, Činový vojačik, Snehová kráľovná, Malá morská panna, Dievčatko so zápalkami, Kalamár a pero*). Ilustrované zbierky jeho rozprávok neskôr očarili celý svet. Vlastné životné sklamanie pretransformoval do rozprávkových osudov lásky a spravodlivosti. „*Dánsky bocian*“ videl svet srdcom. Nedocenený dramatik a básnik sa stal obdivuhodným nezabudnuteľným rozprávkárom.

Z myšlienok

- *Preceňujeme sa, sme pyšní na svoje diela – a predsa sme všetci len nástrojmi, na ktorých hrá Boh...*
- *Človek vidí svet vždy cez okuliare citu a podľa farby skla sa mu javí tmavý alebo jasný.*

- *Všetky knihy zožltnú, ale kniha prírody má každý rok nové, nádherné vydanie.*

- *Zlatý zákon lásky znie: Miluj a budeš milovaný.*

- *Ak nemôžeš prežívať šťastie s inými, je to iba polovičné šťastie.*

- *Veľká láska je skoro vždy tam, kde je veľké vzájomné poznanie.*

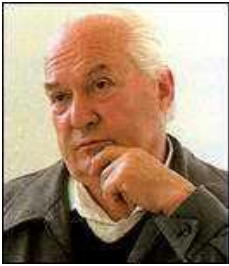
- *Náhoda je kvet poézie na strome všedného života.*

- *Nie sú krajšie rozprávky ako tie, ktoré píše sám život.*

Carlo CARRETTO

(2.4.1910 – 4.10.1988)

Bol organizátorom apoštolátu medzi talianskou mládežou, neskôr odišiel do púšte. Stal sa svedkom pre autentické kresťanstvo. Jeho knihy (napr. *Listy z púšte*, *Lebo si mi Otcom*, *Len láska zaváži*, *Na stopách Boha*) preložili do desiatok svetových jazykov. Ukazoval cestu k Bohu džungľou prešpekulovaného ľudského života. *Vlastnými rukami som ohmatal celú svoju neschopnosť a biedu. A to bola milosť... Viac miluj, aby si menej trpel.*

Z myšlienok

- *Láska je syntézou kontemplácie a činu, je vláknom spájajúcim nebo so zemou, človeka s Bohom.*
- *Boh našiel spoločného menovateľa, aby bol ku každému z nás spravodlivý.*
- *Tým menovateľom je schopnosť lásky, v ktorej sa všetci stávame rovnakí.*
- *Sme stvorení pre lásku; problémom je iba určiť predmet a spôsob lásky.*
- *Bolesť očisťuje lásku, robí ju skutočnou, pravou, čistou a navyše odstraňuje všetko, čo láskou nie je.*
 - ***Na svete je všetko problematické okrem lásky. Kto ju prežíva, zbavuje sa problémov.***
- *Láska ospravedľňuje naše, často protirečivé, skutky. Láska je naplnením zákona.*
- *Láska, ktorou je Boh v nás, vám ukáže cestu, po ktorej treba ísť... V láske objavíš svoju cestu; v láske nájdeš odpoveď a v láske nájdeš pokoj.*
 - ***Je veľmi ťažké bezvýhradne veriť, že je to naozaj Boh, kto ovplyvňuje beh sveta. Býva to najčastejšia a zhrýzajúca pochybnosť, ktorá sa nás zmocňuje na tejto zemi.***
- *Boh, ktorý miluje svoje dieťa, keď vidí, že niekto alebo niečo ho zasiahlo, má toľko fantázie, že vie pretvoriť zlo na dobro, nečinnosť na kontempláciu, bolestný výkrik na modlitbu, bolesť na úkon lásky... Účinný spôsob, ako nás zastaviť, je bolesť a on vie, ako ňou narábať.*
 - ***Čoho sa mám obávať, ak všetko riadi a udržuje Boh?... Obdivuhodný je Boh, ktorý si vie poslúžiť nami biednymi a nehodnými...***
- *... buď ako drobný milujúci bod pred Bohom lásky... byť v práci malí a chudobní, vo vyhnanstve zasa trpezliví, v živote pokorní a nenápadní, v ťažkých skúškach odvážni, v modlitbe verní a v láske vrúcni... Ak je Boh mojím Otcom, môžem pokojne a spokojne žiť. Som poistený na život i na smrť, na čas i večnosť.*
- ***Nie sme trestaní za naše skutky, ale sme trestaní našimi skutkami. Tak, ako sme nimi i odmeňovaní.***
- *Či kľáčiš na piesku púšte a rozjímaš, či stojíš za školskou katedrou, akú hodnotu by malo to všetko, ak by si nekonal v súlade s Božou vôľou?*
- *Niet presvedčivosti, lebo chýba život; niet živosti, lebo chýba príklad; niet príkladu, lebo miesto viery a lásky nastúpili prázdne slová.*
 - ***Jestvuje čosi väčšie ako tvoje skutky: modlitba; jestvuje sila účinnejšia ako tvoje slovo: láska.***

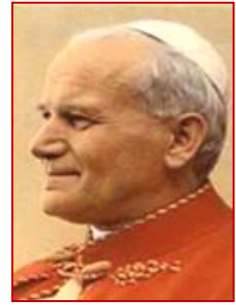

Karol WOJTYLA – Ján Pavol II.

(18. 5. 1920 – 2. 4. 2005)

Od 16. októbra 1978 už 264. pápež rímskokatolíckej cirkvi, prvý Slovan a Poliak na Petrovom stolci v dvetisícročných cirkevných dejinách, prvý netaliansky pápež po 445 rokoch, pastier Božieho ľudu neudržateľný za bránami Vatikánu. Podpísal nový cirkevný kódex (25.1.1983), kanonizoval 483 nových svätých a 1345 Bohu oddaných ľudí blahorečil. Vykonal viac než 100 zahraničných ciest do rozličných krajín celého sveta. Svoj hlboký odkaz zanechal aj vo svojich (14) okružných listoch – encyklikách. Zápasil s komunistickými režimami, kritizoval bezbrehé cynické ambície trhového

kapitalizmu. Odsúdil zločinnú diskrimináciu páchanú na Židoch i kacíroch, ospravedlnil sa za násilie a nespravodlivosť, chyby a omyly kresťanov v historickej minulosti katolíckej cirkvi. Bez vytáčok sa postavil za každý už počatý ľudský život, dôstojnosť ľudskej osoby i každej rodiny. Bol proti trestu smrti i každej nespravodlivej vojne. Vedel, že bez spravodlivosti nie je možný pokoj. Modernista i tradicionalista náboženských predstáv otvoril cestu do 21. storočia tak, aby každý z nás mohol byť blízky ľuďom i Bohu. Ján Pavol II. sa stal nezabudnuteľným symbolom láskavého, múdreho a ústretového katolíka, ktorý vybadal zjednocujúce sa cesty ľudského spoločenstva vo všeobecnosti Božej lásky a bezhraničnej ľudskej spolupráce. Bol svedomím sveta, morálnym apelom pre celú planétu. Charizmatický posol trpezlivej nádeje priťahoval ľudí všetkých svetadielov.

Z myšlienok

- *Človeka možno definovať ako toho, kto hľadá pravdu... Existuje cesta, ktorou človek, ak chce, môže kráčať. Začína sa schopnosťou rozumu povznášať sa nad to, čo je náhodné, aby sa vzniesol k nekonečnu... Okrem vlastného poznania ľudského rozumu, schopného svojou prirodzenosťou dospieť až k Stvoriteľovi, existuje aj poznanie, ktoré je vlastné viere... Pravda, ktorú nám umožňuje poznať Zjavenie, nie je zrelé ovocie alebo vrcholný bod myšlienky, spracovanej rozumom... viera vyústi do dokonalej a večne trvajúcej radosti z kontemplácie trojjediného Boha.*
- *Svetlo rozumu a svetlo viery pochádzajú od Boha a preto si navzájom nemôžu protirečiť... Pravá kultúra je nepredstaviteľná bez humanizmu a múdrosti.*
 - *Čistá veda je dobro hodné lásky, pretože je to poznanie, teda dokonalosť človeka.*
- *Človek má živé vedomie, že pravda je mimo neho a ponad neho. Človek netvorí pravdu, ale ona sama sa pred ním odhaľuje, keď ju vytrvalo hľadá. Poznanie pravdy vytvára duchovnú radosť.*
- *Naše rozhodnutia budú oveľa lepšie, keď budeme žiť vo vzájomnej spolupráci, ktorá nás bude ustavične podnecovať k zdokonaľovaniu.*
- *Hĺbke a pravosti viery osoží, keď sa spája s myslením a nikdy sa ho nevzdáva... Úprimnosti viery musí zodpovedať smelosť rozumu.*
- *Viera a rozum „si vzájomne pomáhajú“, a jedna druhej slúžia buď ako kriticko – očistné sito, alebo ako povzbudenie k pokroku v bádani a v prehlbovaní.*
- *Hľadanie pravdy, aj keď sa týka ohraničenej skutočnosti sveta lebo človeka, sa nikdy nekončí, ale vždy vedie k niečomu, čo je nad bezprostredným predmetom štúdia, k otázkam, ktoré otvárajú prístup k Tajomstvu.*

Raffael SANTI

(* (?) 1483 – † 6. 4. 1520)

Ambiciózny a mimoriadne talentovaný umelec našiel uplatnenie v rôznych odboroch – v maliarstve, archeológii či architektúre. Majstrovsky zvládal všetky aspekty maliarstva. V dielach sa sústredil na vyváženosť deja a výrazu, emócie vyjadril pohybom celého tela.

Počas pobytu v Ríme namaľoval niekoľko rozsiahlych oltárnych diel.

Pápež Július II. bol jedným z jeho najväčších objednávateľov.

Dekoračné práce súkromných apartmánov pápeža pokračovali až do roku 1517. Raffael vytvoril návrhy kartónov na desať tapisérií. V priebehu roku 1519 bolo prvých sedem kobercov vystavených v Sixtínskej kaplnke pod nástennými maľbami.

http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=1568

https://cs.wikipedia.org/wiki/Raffael_Santi

Z diela

Autoportrét (1506), Portrét Fornariny (1518 – 19), Svätá Anna Samotretia (1510), Raffael s priateľom (1518), Zasnúbenie Panny Márie (1504), Madona Orleánska (1506), Agnolo Doni (1506), Ukladanie do hrobu (1507), Podobizeň kardinála (1510 – 11), Pápež Július II. (asi 1511-12), Madona rodu Alba (1511), Svätá Cecília (1514), Baldassare Castiglione (1514 – 15), Klenba s postavou spravodlivosti (1509), Sv. Katarína (1508), Madona so stoličkou (1514 – 15), Krásna zahradníčka (nazývané aj Madona z Louvru, 1507)

Pierre TEILHARD DE CHARDIN

(1. 5. 1881 – 10. 4. 1955)

Francúzsky mysliteľ i mystik, kňaz a paleontológ, vyštudoval filozofiu i teológiu, špecializoval sa na geológiu a paleontológiu, sa stal aj členom Akadémie vied v Paríži. Z vedy i mystiky čerpal názory o zmysluplnom poslaní ľudstva a každého človeka zvlášť. Napätie medzi prírodovedou a náboženstvom pretavil do predstavy trvalej evolúcie. Ponúkol predstavu Boha pre kozmos i ľudstvo ako organický spojený celok v neustálom vývojovom pohybe. Zanechal rozsiahle prírodovedecké (11 zväzkov) a filozoficko-náboženské (23 zväzkov) dielo (napr. *Ľudstvo ako jav*, *Miesto človeka v prírode*, *Budúcnosť človeka*, *Veda a zjavenie*, *Božské prostredie*, *Chuť žiť*). Je odhalením ustavičného vzostupu histórie sveta k väčšej a zložitejšej organizácii a k dokonalejšiemu vedomiu. Jeho myšlienkové úvahy sú odrazom skvelého rozumu a intelektuálnej poctivosti, prejavom vášnivej lásky k človeku, prírode i Bohu. Mal vieru i vedu v rovnakej úcte. Ponúkol modernému človeku kozmický rozmer pre jeho chápanie a ďalšiu činnosť, pre dôvernú blízkosť vesmíru a človeka. Vykonal pokus o syntézu vedy a viery, zeme a nebies, ducha a hmoty. Vytvoril novú dôveru v človeka, ukázal čínorodý zmysel pre svet smerujúci k Bohu. Pochopil, že vesmír a ľudstvo tvoria zmysluplný organický celok, v ktorom má primát psychika a myslenie. Človek získal postupným vývojom možnosť predvídať a vynachádzať. Vie, že vie. Jeho psychická reflexia je prejavom vrcholnej prírodnej komplexnosti a vzostupu vedomia. Teilhard spoznal, že vesmír aj s ľudstvom je jednotná dynamická sústava s nepretržitým vývojom. Hmota i duch sú spoločným doplňujúcim sa prejavom tajomnej vesmírnej energie, ktorá sa v čase a priestore neustále koncentruje, organizuje, uvedomuje, zosobňuje.

Z myšlienok

- *Naozaj je zasiahnutý slepotou ten, kto nevidí šírku pohybu, ktorý ďaleko prekročil hranice prírodovedy, postupne zasiahol a naplnil chémiu, fyziku, sociológiu a dokonca i matematiku*
- *a dejiny náboženstva. Všetky oblasti ľudského poznania sa jedna po druhej pohli, spoločne strhnuté tým istým základným prúdom smerom k štúdiu vývoja. Evolúcia, to nie je už teória, systém ani hypotéza, ale ďaleko viacej: to je odteraz všeobecná podmienka, ktorej sa musia podriaďovať a ktorej musia vyhovovať všetky teórie, hypotézy i systémy, ak majú byť mysliteľné a správne. Svetlo, čo osvetľuje všetky fakty, zakrivenie, ktoré musí prijať všetky črty – to je evolúcia... Evolúcia je skvelý prostriedok byť viac Božím a viac sa Bohu dávať, v pohybe cítiť a objavovať svojho Boha... Neexistuje nič až po najvyššie stojacu ľudskú dušu, čo by nepodliehalo zákonu evolúcie.*
- *Ľudský svet je pásmom neustálej duchovnej premeny, v ktorom sa všetky nižšie skutočnosti a sily bez výnimky zjemňujú a pretvárajú vo vnemy, city, myšlienky, v schopnosť poznávať a milovať... Čím viac sa človek stáva človekom, tým viac je korisťou stále výslovnejšej, stále čistejšej, stále nesmiernejšej potreby klaňať sa... Čím sa nám svet javí nádhernejší a oslavnejší, tým nádhernejšie môže pre veriaceho človeka žiariť svetlo Boha.*
- *Boh nie je ďaleko od nás. V každej dobe na nás čaká v jednaní, v okamžitej činnosti... Božské do nás vniká, preniká nás a utvára prostredníctvom všetkých stvorených vecí bez výnimky... Ľudský svet je pásmom neustálej duchovnej premeny, v ktorom sa všetky nižšie skutočnosti a sily bez výnimky zjemňujú a pretvárajú na vnemy, city, myšlienky, na schopnosť poznávať a milovať... Duch sa rodí v lone a vo funkcii hmoty.*
- *Som presvedčený, že vesmír je v stave vývoja. Som presvedčený, že vývoj smeruje k duchu. Som presvedčený, že duch dosahuje svoju dokonalosť v osobnej skutočnosti. Som presvedčený, že najvyššia osobná skutočnosť je univerzálny Kristus... V takom vesmíre, kde všetko usiluje postupné vytváranie ducha, ktorého Boh pozdvihuje ku konečnej jednote, nadobúda hmatateľná realita každého diela ceny posvätenia a spojenia s Bohom.*
- *Veda a zjavenie nemôžu ďalej plniť svoje funkcie inak, ako v pohybe, ktorý ich unáša k vzájomnému stretnutiu... Tvárou v tvár svetu a pravde existuje absolútna povinnosť hľadať a bádať... Slúžiť Bohu znamená venovať sa telom i dušou tvorivému činu, aby sme svet zdokonaľovali usilovnou prácou a skúmaním.*
 - *Existuje spoločenstvo s Bohom skrz svet... Cenu má len verná činnosť pre svet – v Bohu... Pred nami je život.*

Emmy NOETHEROVÁ – život pre matematiku

Ženy a matematika

Pripomeňme si mená žien, ktoré zanechali trvalú stopu v histórii matematiky. *Hypatia* (375? – 415), dcéra alexandrijského matematika Theona, vyučovala matematiku i astronómiu. *Maria Gaetana Agnesi* (1718 – 1799), profesorka na univerzite v Bologni, napísala ako prvá žena učebnicu matematiky. Francúzka *Sophia Germainová* (1776 – 1831) prispela k teórii čísel a získala Veľkú cenu matematických vied od Institutu de France. Ruská profesorka *Sofia Vasiljevna Kovalevská* (1850 – 1891) otvorila ženám dvere do Petrohradskej akadémie. Matematickou 20. storočia sa stala Emmy Noetherová (1882 – 1935), žena, ktorá žila len pre matematiku. Najväčšie potešenie nachádzala vo svojej odbornej práci.

Osudy žitia

Nadanie pre matematiku sa v rodine univerzitného profesora Maxa Noethera

(1844 – 1921) pravdepodobne dedilo. Otec, syn i dcéra sa zapísali medzi významných matematikov. Amalie Emmy Noetherová sa narodila 23. marca 1882 v Erlangene, malom bavorskom mestečku severne od Norimberku. Vychodila vyššiu dievčenskú školu, urobila skúšky pre vyučovanie francúzštiny a angličtiny. po vykonaní maturitnej skúšky (1903) sa však nemohla stať riadnou poslucháčkou vysokej školy. V Nemecku mohli ženy študovať na univerzite až od roku 1904. Emmy napriek tomu

pravidelne navštevovala prednášky z histórie, jazykovedy, matematiky i fyziky. Na univerzitách v Erlangene aj v Göttingene. Od školského roku 1904/1905 bola riadnou poslucháčkou a venovala sa štúdiu matematiky. Na základe odbornej práce z algebry získala doktorát (1907). Pracovala v matematickom ústave erlangenskej univerzity, neskôr na univerzite v Göttingene. Začala samostatne prednášať a viesť semináre, v roku 1922 bola vymenovaná za univerzitnú profesorku matematiky. Nacizmus, nenávidiaci židovský pôvod, ukončil jej pôsobenie na univerzitách v Nemecku (1933). Odišla do USA, kde vyučovala na dievčenskej škole v Pensylvánii. Po operácii zomrela **14. apríla 1935** v Bryn Mawr.

Duch vedy i ľudskosti

Vedeckým záujmom E. Noetherovej bola abstraktná algebra, teória ideálov, algebraická geometria. Sformulovala pojem grupy s operátormi, študovala problémy kombinatorickej topológie. Vynikala v abstraktnom pojmovom axiomatickom myslení, mala neobyčajnú predstavivosť pre najzložitejšie súvislosti, vedela presne odhaliť nové problémy. Prednášala vo Frankfurte (1928/1929), v Moskve (1930), v Prahe i v Ústave pre pokročilé štúdiá v Princetone (New Jersey, USA). Vytvorila vlastnú vedeckú školu. Veľmi známa publikácia, dvojdielna učebnica vyššej algebry, napísaná jej spolupracovníkom holandským matematikom B. L. van Waerdenom, má podtitul *S použitím prednášok Emila Artina a Emmy Noetherovej*.

Profesorka E. Noetherová nevynikala pri vyučovaní elementárnych matematických disciplín určených pre širší okruh študentov. Zaoberala sa výkladom spojeným s jej vlastnou vedeckou prácou. Pozorne, jednoducho a jasne vysvetľovala svoje predstavy a úsudky. O študijné i osobné problémy svojich žiakov prejavovala úprimný záujem. Mala dar humoru i zmysel pre družnosť. V pedagogickej i odbornej práci bola uznávaná od študentov i kolegov. V matematike a jej vyučovaní mala radosť z práce i života.

Život bez predsudkov

Emmy Noetherová pomohla odstraňovať neopodstatnené predsudky o ženskom matematickom myslení. Svojou odbornou prácou sa zaradila k najvýznamnejším ženám - matematickým všetkých dôb. I keď prevaha matematického nadania zatlačila do úzadia niektoré typické ženské zložky jej života, aj tak húževnatá a skromná Emmy bola často šťastná, obklopená prejavmi úcty aj priateľstva. Nestarala sa veľmi o hmotné podmienky svojho života, nevynikala ženským pôvabom, ale v jej srdci nemali miesto ani zlomyseľnosť, ani žiadne ľudské zlo. Jej hlbokú ľudskú osobnosť spoznal každý, kto s ňou spolupracoval. Emmy Noetherová a jej odborný prínos boli ocenené aj od Alberta Einsteina (1879 – 1955) slovami: *Podľa úsudku uznávaných žijúcich matematikov bola Emmy Noetherová najgeniálnejším tvorivým duchom medzi ženami od doby, keď im bolo umožnené vyššie vzdelávanie. V riši algebry, kde sa najnadanejší matematici po stáročia snažili preniknúť dopredu, odkryla metódy, ktoré majú netušený význam pre rozvoj matematiky súčasnej doby.*

Michail V. LOMONOSOV

(19. 11. 1711 – 15. 4. 1765)

Významná osobnosť ruskej vedy a kultúry 18. storočia. Po štúdiách (Moskva, 1731–1735; od 1736 v zahraničí – Marburg, Freiburg – do 1741) sa stal (1745) prvým ruským profesorom chémie Petrohradskej akadémie vied. Chemické prírodné javy vysvetľoval pôsobením drobných častíc. Skúmal vzorky solí, minerálov a rúd, rozpracoval teóriu roztokov. Chémia bola pre neho fyzikálnou vedou. Vyslovil aj zákon zachovania hmotnosti a pohybu (5.7.1748 v liste Eulerovi). Skonstruoval niektoré originálne optické prístroje, venoval sa aj meteorológii i astronómii. Popísal prvú kométu (1744), pripravil projekty hospodárskeho rozvoja Ruska. Zapojil sa do prípravy presných máp celého Ruska. V jeho historických prácach sa prejavuje láska k slovanskému národu a ruskej vlasti. Zaujímavosťou je aj to, že sa originálne venoval technike mozaikových obrazov. Podľa jeho projektu bola (12.1.1775) otvorená univerzita v Moskve. Bol vedcom v poézii aj umení, poetom vo vede. Ovplynul poznatky nielen v mechanike, chémii, banskom inžinierstve a mineralógii, ale aj v histórii, rečníctve a umení. Stal sa zakladateľom modernej ruskej slovesnosti. Jeho *Dejiny Ruska* vyšli posmrtné (1766)

Z myšlienok

- *Fyzikálna chémia je veda, ktorá sa na základe fyzikálnych pokusov popisuje to, čo sa odohráva v zlúčeninách pri chemickom pokuse.*
- *Ruština je čarovná ako španielčina, životaschopná ako francúzština, kombinuje silu nemčiny a jemnosť taliančiny. Navyše je výrečná i stručná ako gréčtina a latinčina.*
- *Priamu skúsenosť a pokus považujem za viac ako tisíc úvah zrodených iba v mysli... Chcem podrobiť pokusom všetko, čo sa v prírode vyskytuje.*
- *Všetko, čo predtým bolo temné v hydraulike, optike a podobne, matematika urobila jasným a hodnoverným.*
- *Stvoriteľ dal ľudstvu dve knihy: V prvej ukázal svoju veľkosť, v druhej svoju vôľu. Prvou je tento viditeľný svet, ktorý stvoril, aby človek pri pohľade na veľkosť, krásu a súlad jeho dômyselných diel uznal božskú všemohúcnosť. Druhou knihou je Písmo sväté. V ňom ukázaná Stvoriteľova milostivá vôľa a naša spása.*

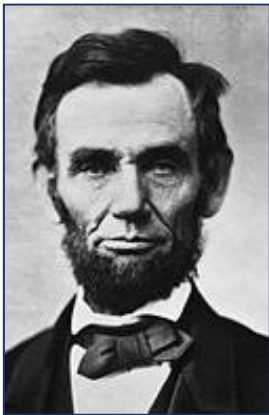

- *Idey sú odrazy obklopujúcej nás reality v našom vedomí.*
- *Poézia je mojim potešením, fyzika mojou úlohou.*

Abraham LINCOLN

(12.2.1809 – 15. 4. 1865)

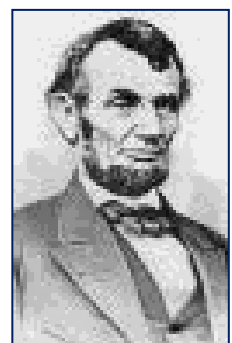
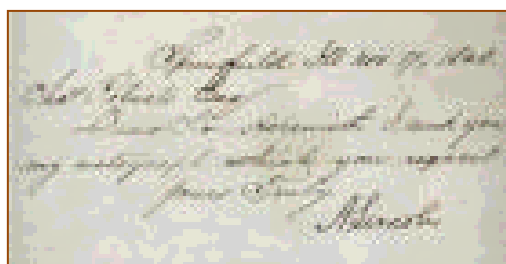

Americký právnik, politik, spoluzakladateľ Republikánskej strany (1854), prezident USA (1861–65), sa stal obeťou atentátu. Vnímal politiku ako javisko pre komédie i tragédie, na ktorých sa máme naučiť pokore. Bol známy svojou priamosťou, až drsnou úprimnosťou, praktičnosťou. Uznal, že z vojny, aj keby bola spravodlivá, nikto nezostane bez morálnej ujmy. Mal odpor k politickému triumfalizmu, vedel, že politika je obmedzeným nástrojom pre spoločenský poriadok. S pokorou ponúkal úvahy o zrode slobody pred Bohom, na základe mravnosti bez relatívnych interpretácií. Vyhlásil (1.1.1863) deklaráciu rovnoprávnosti. Statočný Abo sa stal príkladom morálneho politického vodcu kráčajúceho za všeobecnou slobodou a spravodlivosťou.

Z myšlienok

- ✓ *Rovnako ako nechcem byť otrokom, nechcem byť ani pánom.*
- ✓ *Ten má právo kritizovať, kto má odvahu pomáhať.*
- ✓ *Ak chceš poznať charakter človeka, daj mu moc.*
- ✓ *Priateľ je človek, ktorý má tých istých nepriateľov ako vy.*
- ✓ *Nikdy som nezabudol vytrhnúť bodliak a zasadiť kvetinu tam, kde som si myslel, že vykvitne.*
- ✓ *Robím najlepšie, ako viem, maximum z toho, čo vládzem; a toto budem robiť až do konca. Ak sa na konci ukáže, že som robil dobre, nezaváži nič z toho, čo povedali proti mne. Ak sa na konci ukáže, že som robil zle, nič na tom nezmení ani desať anjelov, ktorí budú prisahať, že som robil dobre.*
- ✓ *Nemusím vyhrať za každú cenu, ale musím žiť v pravde. Nemusím mať úspech za každú cenu, ale musím sa správať podľa svojich zásad.*
- ✓ *Je málo vecí úplne zlých alebo úplne dobrých. Takmer vo všetkom, zvlášť vo vládnej politike, sú neoddeliteľne vedľa seba dobro i zlo, preto sa neustále musíme rozhodovať, čo z oboch prevažuje.*
- ✓ *Žiadny človek nemá takú dobrú pamäť, aby uspel so lžou... Je možné stále klamať niektorých alebo občas oklamať všetkých, ale nemožno stále klamať všetkých.*
- ✓ *Ľudia, ktorí si cenia svoje výhody viac, než princípy, stratia nakoniec oboje.*
- ✓ *Manželstvo – to nie je ani peklo, ani raj, ale jednoducho očistenie.*
- ✓ *Sloboda bez poslušnosti je zmätok a poslušnosť bez slobody je otroctvo.*
- ✓ *Za všetko, čo som alebo o čom sa domnievam, že som, vďačím svojej matke.*
- ✓ *Nie je nič mocnejšie ako myšlienky, ktorých čas nadišiel.*
- ✓ *Božie sudy sú naprosto správne a spravodlivé.*

*Otec ma učil pracovať,
no neučil ma láske
k práci.*

Jean-Paul SARTRE

(21.6.1905 – 15. 4. 1980)

Vyrastal bez rodičovskej lásky. Otec mu zomrel, keď mal dva roky, vychovával ho starý otec. Študoval literatúru a filozofiu (1924–28) na École Normale Supérieure v Paríži, pôsobil ako stredoškolský profesor na gymnáziu v Le Havri a v Paríži (do roku 1944). Už v mladosti pôsobil ako podivín a bohém, vyjadroval odpor voči meštiactvu. Cez 2. svetovú vojnu bol väzňom v nemeckom zajatí. Angažoval sa v hnutí odporu (1941). Žil ako slobodný spisovateľ, skúmal úzkosť človeka, ktorý si uvedomuje bezúčelnosť a absurdnosť svojho života. Svoje názory rozvíjal nielen v umeleckých formách (poviedkach, románoch, divadelných hrách), ale aj pomocou esejí a teoretických pojednaní. K jeho hlavným dielam patria: *Nevoľnosť* (1938), *Mír* (1939), *Bytie a ničota* (1943), *S vylúčením verejnosti* (1945), *Cesty k slobode* (1945–49), *Existencializmus je humanizmus* (1946), *Nahá*

pravda (1955), *Slová* (1964). Ako kriticky zmyšľajúci intelektuál spochybňoval Boha, štát, rodinu. Človeka vnímal ako túžbu stať sa Bohom, ako neužitočnú vášeň, nezmyselné podujatie. Zmysel a podstatu človeka videl v jeho slobode. Tá je však ohrozovaná vonkajším svetom, mravným zákonom, posudkom iných ľudí, svedomím. Považoval ľudský život za autentický, ak bola v ňom prítomná sloboda a význam. Premýšľal ako zlúčiť individuálnu ľudskú slobodu s kolektívnymi záujmami spoločnosti. Obhajoval marxistické stanoviská, neskôr aj anarchistické. Mal sklon k zaľúbenosti do seba, menil diametrálne svoje názory. Zmysel ľudskej existencie nachádzal v zodpovednom konaní a angažovaní sa pre kolektív. Jeho diela sa dostali (1948) na index katolíckej cirkvi. Ideu boha pochopil ako protirečenie. Vlastne sa pokúsil o teológiu vykúpenia bez Boha, vlastnými silami. Nepochopil Boha evanjelií, ktorý pôsobí na ľudské vedomie v láske a láskou a zostáva tajomnou výzvou a očakávaním slobodného ľudského rozhodnutia. Možno vytušil večného Boha, ale nebol ochotný vzdať mu česť. Za myšlienkovito bohaté dielo, ktoré vyniká slobodomyselnosťou a snahou dostať sa k pravde mu bola udelená Nobelova cena za literatúru (1964), ktorú odmietol ako formalitu, lebo vždy odmietal oficiálne vyznamenania. Francúzsky dramatik, románopisec, politický aktivista i literárny kritik sa zapísal do povojnovej módy existencializmu (myšlienkovitej atmosféry pre drsnú obyčajnosť a snahu dať každodennej ľudskej existencii nejaký zmysel).

Z myšlienok

- *Existovať jednoducho znamená byť tu: existujúci sa objavujú, dajú sa stretnúť, ale nikdy ich nemožno odvodiť... Sme vymedzení svojimi rozhodnutiami a skutkami, nielen pevne danou ľudskou prirodzenosťou... Existujeme v situáciách – tie sú obyčajne medziľudské a spoločenské – a tie na nás pôsobia; avšak to, ako existujeme v nich, je zásadnou vecou našej voľby.*
- *Naše životy preniká radikálna sloboda, ktorá nás robí zodpovednými za seba samých i za druhých. Znamená tiež, že úplné a konečné pochopenie seba samých nám uniká.*
- *Byť človekom znamená usilovať sa byť bohom... Človek je zodpovedný za všetkých ľudí... Človek nie je súhrnom toho, čo má, ale súhrnom všetkého, čo ešte nemá a čo ešte môže dosiahnuť... Podstatou človeka je byť v situácii...*
- *To, čo existuje, môže byť vždy odhalené ako nič... Brány svojej väznice si nesie každý v sebe... Kritika bez disciplíny je rozmar, disciplína bez kritiky je pasivita.*
- *Kritickosť môže byť nepohodlná, ale nikto nehovorí, že človek je tu preto,*
- *aby žil v pohodlí. Ľudia objavili všetko, len nie to ako žiť.*
- ***Potrebujem druhého, aby som lepšie pochopil sám seba a poznal všetky štruktúry svojho bytia...***
- *Život má zmysel, ak mu ho človek chce dať...*
- ***Svet dáva rady, len keď sa pýtame a pýtať sa môžeme, len keď máme presne vymedzený cieľ.***

Tomáš ŠPIDLÍK

(17.12.1919 – 16.4.2010)

Bol členom jezuitskej rehole (1942), kňazom katolíckej cirkvi (1949), pôsobil v Ríme, aj ako spirituál československého kolégia Nepomucenum (1951–1989), od roku 1961 bol profesorom Pápežského orientálneho ústavu v Ríme. Pracoval aj pre Vatikánsky rozhlas. V roku 1990 odišiel do dôchodku a pôsobil v Centru Ezio Aletti. Stal sa uznávaným orientalistom, teológom nerozdelenej cirkvi, považovaným za najvšestrannejšieho odborníka na kresťanský Východ a jeho spiritualitu. Hostoval na mnohých európskych i svetových univerzitách, je autorom desiatok vedeckých kníh, stoviek odborných štúdií, článkov, konferencií, úvah, homílií, jeho zobraťé spisy

zapĺňajú 14 hrubých zväzkov. V roku 1995 viedol duchovné cvičenia aj pre pápeža. Za celoživotné ocenenie jeho teologicko-mysliteľského odkazu, spojeného s vierohodnosťou života bol menovaný (2003) za kardinála. Vždy sa usiloval o jednotu cirkvi, ukazoval krásu viery v Boha, ktorá človeka oslobodzuje, lebo nič vo svete, ani v osobnom živote, sa nevymyká Božej prozreteľnosti, ktorá všetkému dáva zmysel.

Z myšlienok

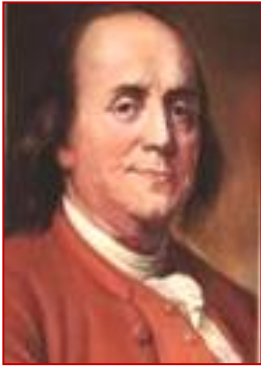
- * *Proč mají děti rády pohádky? Protože věří, že za vším, oč se lidé tolik starají, musí být něco daleko hlubšího a skutečnějšího, než je to, co se vidí navenek. To je zásadní postoj k dobru a víra, že to dobro nakonec definitivně zvítězí.*
 - * *Češi neumějí diskutovat. Když někdo nesdílí jejich mínění, považují to za urážku...*
- * *Žijeme v obraze, jenže lidé neumějí číst obrazy a umělci zase neumějí skrze obrazy vyjádřit velké věci. Jenže všechno, co není zobrazeno, lidé nechápou. Ani reklamy. Člověk musí vše vidět. Obraz musí být něco, co mluví.*
 - * ***Dodnes věřím, že je žert jediná opravdová obrana proti bludům.***
- * *Myšlenky se nikdy ničím nedají svazovat... Život není čas, je to setkání s přáteli.*
- * *Aj hriech sa môže stať pre svet a človeka užitočným vďaka Božej prozreteľnosti.*
- * ***Náš vzťah k Bohu je dialogický, naša ľudská sloboda je tvorivá.***
- * *Hodnota pravdy nemôže byť definitívne spojená so záujmom individuálneho človeka.*
 - * *Pravda sa zjavuje ako objav vlastnej reflexie, ale zároveň tiež ako dar zjavený Bohom.*
- * ***Človek je v podstate sociálny a kresťanská dokonalosť spočíva v láske.***
- * *Dôsledkom toho, že vrcholom kresťanskej praxe je láska, je skutočnosť, že žiadne pravé poznanie nie je možné bez lásky.*
- * ***Všetko, čo existuje, môže a musí pozdvihnúť ľudskú myseľ Bohu.***

Tomáš kard. Špidlík
5. 6. 2008

Benjamin FRANKLIN

(17. 1. 1706 – 17. 4. 1790)

Stál pri kolíske americkej demokratickej ústavy. Prírodovedec, ekonóm a štátnik bol v popredí boja za oslobodenie anglických kolónií, aj v zápase o zrušenie otroctva. Urobil kariéru v podnikaní, vo vede, v literatúre i v politike. Desaťročný začal zarábať vlastnou prácou. Najprv v tlačiarňi svojho brata, neskôr v rôznych zamestnaniach v New Yorku, Filadelfii i v Londýne. Vydával noviny, publikoval ako úspešný novinár s talentom pre bystré postrehy. Jeho vlastný životopis je ešte stále slávny a čítaný.

Túžil po fyzikálnom poznaní. Začal skúmať elektrické javy sám.

Usporiadal si prvé poznatky a vyslovil tzv. unitárnu teóriu elektrických javov. Zaviedol pojem elektrického kladného a záporného náboja. Vložením skla medzi dve olovené platne vynašiel prvý doskový kondenzátor (*Franklinova doska*). Urobil a opísal rôzne pokusy s elektrinou, napr. elektrický vietor, sršanie elektriny z hrotu a pod. Výsledky zverejnil v spise *Experimenty a pozorovania z elektriny vykonané vo Filadelfii* (1751). Študoval aj javy pri vyžarovaní a vedení tepla (navrhol úsporné a výhrevnejšie kachle), zaoberal sa meteorológiou (objasnil vznik severovýchodných búrok na pobreží Novej Anglie) a hydrodynamikou (práce na mape Gofského prúdu). Vedecké zásluhy si získal experimentálnym dôkazom elektrickej podstaty blesku, objavením a zostrojením bleskozvodu (1748–1752). Vedecké poznatky majú patriť celému ľudstvu a preto si nedal svoj objav patentovať. Založil spolok pre vzdelávanie remeselníkov a obchodníkov, akadémiu pre vzdelávanie mládeže, vytvoril prvú verejnú knižnicu v Amerike Patril k zakladateľom prvej nemocnice, mestskej polície a hasičských zborov. Bol aj generálnym poštmajstrom všetkých anglických kolónií v Amerike. Po vyhlásení Deklarácie nezávislosti 4.7.1776, ktorej bol redaktorom, sa zúčastnil na vypracovaní ústavy USA (1787). Bol prvým veľvyslancom Spojených štátov amerických v Paríži.

Francúzsky encyklopedista D'Alembert (1717–1783) ocenil stručne a výstižne dielo Benjamína Franklina slovami: „*Vytrhol nebesiam blesk a tyranom žezlo.*“

Z myšlienok

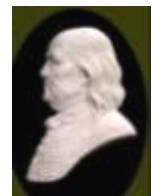
- *Máš rád život? Potom nemrhaj časom, pretože to je látka, z ktorej sa skladá život.*
- *Kto je múdry? Ten, kto sa dokáže od každého niečomu priučiť. – Kto je mocný? Kto sa vždy ovládne. – Kto je bohatý? Ten, kto je spokojný.*
- *Ak by niektorá vláda nútila ľudí, aby desatinu svojho času pre nich pracovali, každý by kričal, ale lenivosť nám odoberá omnoho viac času.*
- *Cesta k bohatstvu je jednoduchá ako cesta na trh. Najdôležitejšie sú dve veci – usilovnosť a šetrivosť.*

- ***Povedz mi a ja zabudnem. Uč ma a ja si zapamätám.***

Zaujmi ma a ja sa naučím...

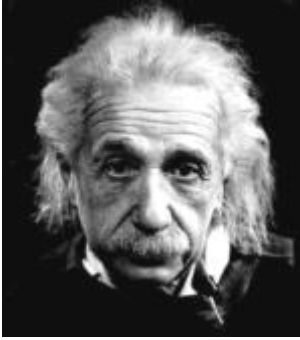
Dobre urobené je vždy lepšie ako dobre povedané.

- *Bolo by pekné, keby bolo možné naučiť žiakov všetko, čo je užitočné, aj všetko, čo ozdobuje človeka; ale umenie je dlhé a čas krátky. Preto je potrebné, aby žiaci študovali to, čo je pravdepodobne najužitočnejšie a najozdobnejšie.*
- *Tí, ktorí sú ochotní vzdať sa slobody, aby si zabezpečili bezpečnosť si nezaslúžia ani slobodu, ani bezpečnosť.*
- ***Keby darebáci poznali výhody cnosti, boli by čestní.***
- *Polovičná pravda je často veľká lož.*
- *Nenaháňajte dvoch zajacov s jedným psom.*

Albert EINSTEIN

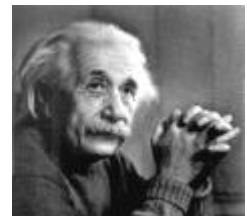
(14.3.1879 – 18. 4. 1955)

Fyzik i filozof, predstaviteľ syntézy vedeckých a morálnych ideálov, človek mohutného intelektu a ušľachtilého srdca. Svoje hlavné vedecké výsledku zhrnul veľmi jednoducho: *Vypracovanie teórie relativity spojené s novým ponímaním času, priestoru a gravitácie, ekvivalencia hmoty a energie. Všeobecná teória polí (nedokončené). Príspevky k vývoju kvantovej teórie.* Albert Einstein prispel svojimi myšlienkovými konštrukciami k doplneniu štruktúry obrazu fyzikálnej skutočnosti, vytvoril skutočné medzníky vývoja fyzikálnej vedy. Pomocou fyziky narazil na filozofiu. Naznačil, že symbióza je nevyhnutná.

Z myšlienok

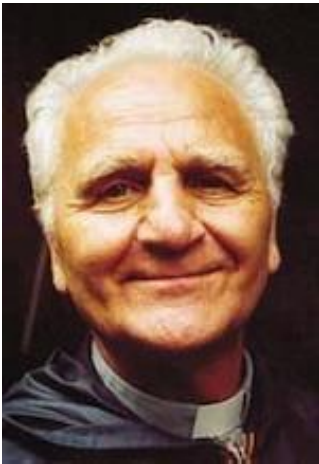
- *Človek sa pokúša akosi primerane vytvoriť zjednodušený a prehľadný obraz sveta a tak prekonať svet zážitkov tým, že sa ho snaží nahradiť do istej miery týmto obrazom. To robí maliar, básnik, špekulatívny filozof i prírodovedec, každý svojím spôsobom. Do tohto obrazu a do jeho vytvárania kladie ťažisko svojho citového života, aby tak hľadal klud a stálosť, ktoré nemôže nájsť v príliš úzkom kruhu rozvíreného a osobného zážitku.*
- *Najkrajší zážitok, ktorý môžeme mať je pocit tajomstva, mystická skúsenosť. Jedine z toho sa rodí skutočná veda i pravé umenie. Kto je neprístupný tomuto vzrušeniu, kto nevie obdivovať a dať sa niest' úžasom, je akoby slepý, je duševne mŕtvy. Vedomie tajomstva života nás desí, ale aj privádza k začiatkom náboženstva. Poznanie, že to, čo sa nám zdá nepreniknuteľné, skutočne existuje*
- *a prejavuje sa ako najvyššia múdrosť a žiariaca krása, ktoré naše otupené schopnosti môžu zachytiť len v najprimitívnejších formách, toto vedomie a tušenie je jadrom pravej zbožnosti.*
- *Bez viery, že sa tento svet, tak ako sa javí nášmu poznaniu, riadi zákonmi rozumovej povahy, bez viery, že tento svet možno rozumom pochopiť, bez tejto viery si ani neviem predstaviť nijakého skutočného vedca... Chcem poznať ako Boh stvoril tento svet. Chcem poznať Jeho myšlienky...*
- *Prírodné vedy bez náboženstva sú ochrnuté a náboženstvo bez vedy je slepé... Náboženstvo a veda sú podľa môjho názoru dve veľké a príbuzné sily, úzko medzi sebou spriahnuté. Viedli ľudstvo vpred a ešte vždy ho vedú.*
- *Keď ide o pravdu a spravodlivosť, neexistuje nijaký rozdiel medzi malými a veľkými problémami. Lebo najvšeobecnejšie hľadiská, ktoré sa dotýkajú ľudského konania, sú nedeliteľné.*
Kto to nemyslí vážne s pravdou v malých veciach, tomu nemožno dôverovať ani vo veľkých.
- *Hodnotenie človeka má vychádzať z toho, čo dáva, nie z toho, čo je schopný získať.*
- *Len život, ktorý žijeme pre ostatných, stojí za to...*
- *Radosť vedieť a porozumieť je najkrajší dar prírody...*
- *V obdivuhodnom vesmíre sa prejavuje neohraničene vládnucci Rozum...*
- *Duchovné hodnoty sú a vždy boli spoločným cieľom celého ľudstva.*

A. Einstein

Vladimír JUKL

(19. 4. 1925 – 1.5.2012)

Ako nenápadný aktivista a neskôr aj kňaz (tajne vysvätený 1971; prezývaný „generál tajnej cirkvi“) sa zaslúžil o slobodu na Slovensku. Zápasil s komunizmom, fašizmom, nacionalizmom aj liberalizmom. Inšpiroval, nielen kresťanov, pre službu pravde, dobrou a láskou. Bol svedomím slovenského katolicizmu 20. storočia. Tento neobvyklý muž viackrát vystavil svoj život za to, čomu veril. Bol nasledovníkom chorvátskeho vizionárskeho jezuitu T. Poglajena – Kolakoviča, ktorý bol pre neho obrovským ľudským i kňazským vzorom. Vďaka tomuto profesorovi získal poznatky o aplikovanej kresťanskej teológii, aj vlastnú vnútornú spiritualitu. Za náboženskú činnosť („velezradu a špionáž pre Vatikán“) bol (1951) po 10 mesačnom vyšetrowaní, samotke, bití a mučení, odsúdený v inscenovanom politickom procese na 25 rokov väzenia; odsedel si 13 rokov, 6 mesiacov a 9 dní.

V Prahe ukončil (1947) štúdium matematiky a fyziky na Karlovej univerzite, bol aj sekretárom Jednoty slovenských matematikov a fyzikov (1970–1985). Až do „nežnej revolúcie“ organizoval spolu so Silvestrom Krčmerym život „tajnej cirkvi“ na Slovensku, aj historické udalosti: Velehrad 1985 a sviečková manifestácia v Bratislave 1988. Neskôr sa stal redaktorom Katolíckych novín (1990–1991), výkonným tajomníkom Konferencie biskupov Slovenska (1991–1994). Skromný, vládny a láskavý Vlado vedel, že treba byť vždy „blízko Krista“. *Bol stelesnením kresťanskej budúcnosti a viery pre inteligentných ľudí* (A. Srholec).

Z myšlienok

Slovensko prežilo pomerne dobre tú ťažkú vojnu, ale ako kresťania by sme sa mali pýtať, za akú cenu. Tá cena bola vysoká.

My sme nedemonštrovali zjavné opozičné myslenie, skôr sme nenápadne ovplyvňovali myslenie ľudí v zmysle kresťanstva.

- *Ak sa nechceš zbláznit' vo väzení, ak nechceš prísť o rozum alebo nechceš spáchať samovraždu, tak sa modli. Modlitba bola skutočne sila, vďaka ktorej mohol veriaci človek obstáť v tom strese, v tom mnohonásobnom ponižovaní, v tom zbavení prakticky všetkého majetku...*
- *Mohol som teda ďakovať Pánu Bohu, že aj ten pobyt vo väzení ma akosi naučil skromnosti. Naučil ma schopnosti vydržať, vytrvať...*

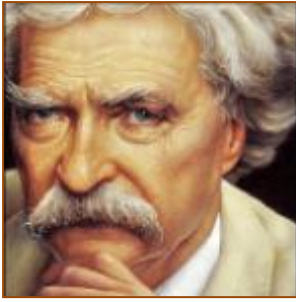
- *... my kresťania máme byť kvasom v ceste, uvádzať kresťanstvo do praxe... Prvoradá musí byť modlitba, a nie prenáhlená, bezduchá činnosť... Našou úlohou je zjednocovať... Je ľahké od niečoho sa dišancovať, ťažšie je to posvätiť. Európa potrebuje konverziu, návrat k svojim duchovným koreňom. Keď to dokáže, bude požehnaním pre celý svet.*

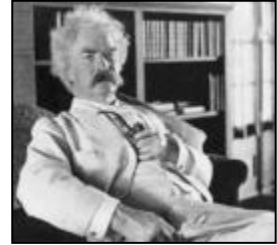
- *Máme plnú náboženskú slobodu, voľný umelecký trh, trhovú ekonomiku, môžeme cestovať všade vrátane Svätej zeme. Je len dôležité, aby sme nezastali a nezostali sedieť so založenými rukami.*

Mark TWAIN

(30.11.1835 – 21. 4. 1910)

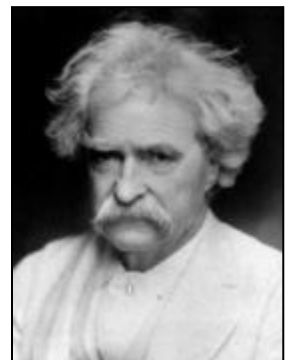

Menoval sa naozaj Samuel Langhorne Clemens, americký spisovateľ, satirik a humorista. Precestoval veľkú časť Divokého západu, stretával sa s Indiánmi, dobrodruhmi i zlatokopmi. Preslávil sa najmä knihami *Dobrodružstvá Toma Sawyera* a *Dobrodružstvá Huckleberyho Finna*. Narodil sa ako šieste zo siedmich detí. Pracoval ako kníhtlačiar aj ako kormidelník na lodi. Neskôr sa živil ako profesionálny novinár a dopisovateľ. Ťažko znášal smrť svojej manželky, ako aj dvoch dcér z troch svojich detí.

Z myšlienok

- *Nikdy nedovoľ, aby sa pre teba stal niekto prioritou, pokiaľ si ty pre neho len jednou z možností.*
- *Za dvadsať rokov budeš viac sklamaný z vecí, ktoré si neurobil, než z tých, ktoré si urobil.*
- *Nie to, čo nevieme, nás privádza do problémov, ale to, o čom sa klamlivo domnievame, že vieme.*
- *Nerozprávajte všetkým okolo seba, že vám svet dlží lepší život. Svet vám nedlží nič. Bol tu totiž skôr ako vy.*
- *Správne slovo môže byť veľmi účinné, no nijaké slovo nie je také účinné ako mlčanie v pravej chvíli.*
- *Daj každému dňu príležitosť, aby sa mohol stať najkrásnejším dňom Tvojho života.*
- *Vždy čiň dobro. Niektorých ľudí to poteší a zvyšok ohromí.*
- *Buďme radi, že existujú hlupáci, bez nich by sme nemohli vyniknúť.*
- *Rozdávať rady je zbytočné. Múdry si poradí sám a hlupák aj tak nepočúvne.*
- *Váš nepriateľ a priateľ spolupracujú na tom, aby ranili vaše srdce. Jeden vás ohovára a ten druhý vám tie ohováračky donáša.*
- *Človek je ako mesiac – má svoju temnú stranu, ktorú nikomu neukáže.*
- *Človek urobí veľa, aby ho milovali a všetko, aby mu závideli.*
- *Do neba sa ide vďaka milosti. Keby sa tam išlo podľa zásluh, dostal by sa tam tvoj pes a nie ty.*
- *Nikdy som nedopustil, aby škola stála v ceste môjmu vzdelaniu.*
- *Fakty musíte dobre poznať pred tým, ako ich prekrúťte!*
- *Kedykoľvek zistíte, že ste na strane väčšiny, je čas zastaviť sa a pouvažovať.*
- *Máme radi ľudí, ktorí povedia priamo, čo si myslia. Za predpokladu, že si myslia to, čo aj my.*
- *Muž, ktorý nečíta knihy nemá žiadnu výhodu oproti tomu, ktorý ich čítať nevie.*
- *Po tom, čo sa náš cieľ definitívne stratil z očí, zdvojnásobili sme naše úsilie.*
- *Práca je všetko, čo človek musí robiť, a hra je všetko, čo človek nemusí robiť.*
- *Zaumieň si, že každý deň vykonáš niečo, na čo nemá veľkú chuť. A čoskoro ti nebude povinnosť na ťarchu.*
 - *Keď smútime, vystačíme si sami. Ale keď chceme prežiť úplné šťastie, musíme sa s niekým oň podeliť.*
- *V živote som videl hrozné veci a niektoré z nich sa naozaj stali.*
- *Nesťažujte sa a nehovorte stále o svojich problémoch - 80 percent ľudí to nezaujíma a 20 percent si myslí, že si to zaslúžite.*
- *Prívetivosť je signál, ktorý môžu počuť aj hluchí a prečítať aj slepi.*
- *Keď máš pochybnosti, hovor pravdu.*
- *Zajtra zmením svoj život. Včera som to chcel urobiť dnes.*
- *Ak hľadáš pomocnú ruku, nájdeš ju na konci svojho ramena.*

Ľudovít Fulla

Ľudovít FULLA (* 27. február 1902– † 21. apríl 1980)

bol slovenský maliar, grafik, ilustrátor, scénograf a výtvarný pedagóg.

Na začiatku tridsiatych rokov vystúpil Ľ. Fulla spolu s M. Galandom pred verejnosť s manifestom *Súkromné listy Fullu a Galandu*, v ktorých: *vyslovili potrebu skončiť so starými, nič nehovoriacimi umeleckými metódami a zabehanými manierami a žiadali preraziť a uvoľniť cestu novým výrazovým prostriedkom a postupom, ktoré by zodpovedali dynamickým premenám, ktoré boli charakteristické pre život človeka a spoločnosti 20. storočia.* Ľudovít Fulla vystavoval v Bratislave, Žiline, Varšave, Prahe a Košiciach. V roku 1936 bol Fulla odmenený bronzovou medailou za scénografické návrhy na Trienále užitých umení v Miláne, nasledujúci rok získal Grand Prix za obraz *Pieseň a práca* na svetovej výstave v Paríži. V roku 1963 dostal titul národný umelec. Za postavenie a prevádzkovanie *Galérie Ľudovíta Fullu* v Ružomberku v roku 1969 daroval štátu množstvo svojich diel. (sk.wikipedia.org)

Z diela

Vedel som,
že ak človek od seba veľa žiada,
aspoň niečo z toho uskutoční,
keď žiada málo,
môže sa stať,
že neuskutoční nič.

RAMANUJAN – osobný priateľ každého prirodzeného čísla

Srínivasa Ramanujan (22.12.1887– 26. 4. 1920) pochádzal z mestečka Eroda v južnej Indii, z rodiny chudobného brahmínskeho úradníka. Vychodil základnú i strednú školu. Svet matematiky sa mu otvoril po zoznámení sa s knižkou G. Carr: Zhrnutie základných výsledkov teoretickej a aplikovanej matematiky. Obsahovala 6155 viet bez dôkazov. Mladý Ramanujan sám odhalil Eulerovu formulu spájajúcu exponenciálne a trigonometrické funkcie. Potom, keď mu ukázali riešenie kubickej rovnice, on sám našiel svoju metódu na riešenie rovníc štvrtého stupňa. Urobil skúšky na univerzitu v Madráse, ale pre slabé vedomosti z angličtiny neuspel na vysokoškolských nematematických skúškach. Oženil sa (1909), získal miesto účtovníka v prístave.

Napíňal svoj život matematikou. Svoje výsledky si značil do zápisníkov (tri poznámkové zošity boli preplnené viac než 4000 pozoruhodnými matematickými vzťahmi), postupne sa stával indickým matematickým géniom, ktorý publikoval v časopise Indickej matematickej spoločnosti. Zdalo sa, že už poznal to, čomu sa učil. Aj známi indickí matematici spoznali, že bez štipendia môže ochabnúť prirodzená Ramanujanova schopnosť matematického myslenia. Presvedčili ho, aby napísal Hardyemu (v liste boli aj slová: ...nemám univerzitné vzdelanie ... venoval som celý svoj voľný čas práci v matematike... našiel som si svoju vlastnú cestu... vymýšľam si smer výskumu, sám... som chudobný a ak by ste v tom našiel niečo cenné, rád by som to publikoval...). Ramanujan dostal pozvanie do Anglicka, prekonal aj kastovné ťažkosti s vycestovaním z Indie. Od roku 1914 do 1919 bol v Cambridge.

Jednoduchý, skromný, neskúsený Ind s úžasnou schopnosťou vnímať vzájomné vzťahy medzi číslami, algebraickými vzťahmi a transformáciami nekonečných radov sa stal uznávaným profesionálnym matematikom spolupracujúcim s Hardym a Littlewoodom. Stal sa členom Trinity College (1914) a neskôr aj Londýnskej kráľovskej spoločnosti (1918). Od roku 1917 bol nevyliciteľne chorý, vo februári 1919 odcestoval z Anglicka, zomrel na predmestí Madrásu. Slávny Hardy o ňom povedal: "... naučil som sa od neho viac ja ako on od mňa... bol najpozoruhodnejším matematikom akého som kedy poznal ... bol normálnu ľudskou bytosťou a veľkým matematikom... nezabudnuteľní objavitelia si skoro vždy zaslúžia úctu." V roku 1927 vyšli Ramanujanove zobraňované spisy, v roku 1957 aj jeho zápisníky. Hardy napísal o ňom knihu (1940). Od roku 1961 udeľuje indická Akadémia vied Ramanujanovu medailu za vedecké úspechy vo fyzike, chémii a v matematike.

Ilustrujme nezvyčajné Ramanujanove schopnosti príhodou, ktorú s ním zažil G. Hardy. Pri návšteve svojho chorého priateľa mu oznámil, že pricestoval taxíkom, ktorý mal číslo 1729 (=7 · 13 · 19). Podľa Hardyho je toto číslo bezvýznamné. Ramanujan však bez prípravy spoznal zaujímavú vlastnosť tohto čísla: je to najmenšie číslo, ktoré je dvakrát súčtom dvoch tretín mocnín ($1729 = 10^3 + 9^3 = 12^3 + 1^3$). Hardy sa musel zamýšľať asi polrok, aby sa o tom presvedčil a vedel to dokázať.

Ramanujan zostane na dlhú dobu najlepším znalcom reťazových zlomkov. Bol prirodzeným matematickým géniom ako Gauss alebo Euler. Mal úžasnú pamäť pre čísla a vnímal ich ako duchovných priateľov. Možno je neprekonateľný vo vhlade do algebraických matematických formúl. Napriek niektorým formálnym nedostatkom v dôkazových postupoch a presných matematických technikách ovplyvnil rozvoj analytickej teórie čísel, teóriu eliptických funkcií, postupy na sčítovanie divergentných radov, vyčísl'ovanie určitých integrálov a funkcionálne vyjadrenie dzeta funkcie. Ukázal celý rad pozoruhodných kongruencií i asymptotických odhadov. Mal úžasný vhlad do vlastností čísel. Vymyslel si a vynašiel nezvyčajným spôsobom problémy, ktoré sú ešte stále pre nás nečakaným prekvapením.

Egon Erwin KISCH

(29.4.1885 – 31.3.1948)

Jsem Němec, jsem Čech, jsem Žid, jsem komunista a bojovník, říkával o sobě známý pražský, později berlínský a ještě později opět pražský, pak americký a nakonec opět pražský, německy píšící novinář Egon Erwin Kisch. Proslul reportážemi, jimiž se vždy snažil proniknout ke skutečnému jádru problému a být přítomen aktuálním událostem. V jeho knihách najdeme obraz života na počátku 20. století. Zachytil atmosféru počátků 1. světové války, porevolučního Ruska i událostí v meziválečné Číně. Je autorem reportáží: *Temnou Prahou; Pražská dobrodružství; Zuřivý reportér; Caři, popi, bolševici*. Ze 30. a 40. let pocházejí reportáže z častých cest, podávající podrobný obraz o jednotlivých zemích a světadílech (*Americký ráj, Přistání v Austrálii, Objevy v Mexiku*). Touha vše poznat, vše vyzkoušet, být pokaždé

„přítom“ stala celoživotní náplní. Byl dokonalým ztělesněním kosmopolity, dobrodružného světoběžníka. Pohyboval se v mocenských špičkách, objel svět, přičemž například v převleku za muslima putoval do Mekky, zlomil si nohu, když skákal z lodi do Austrálie, kam ho nechtěli pro jeho členství v komunistické straně pustit, v Dánsku se učil klaunem, pracoval jako potápěč, filmový statista. Při psaní svých reportáží se řídil krédem: **Reportér nemá tendence, nemá co ospravedlňovat a nemá stanoviska.**

Bol synom zámožného pražského obchodníka. Študoval techniku a germanistiku, ale nakoniec absolvoval žurnalistiku. Ako novinár začal písať ešte v ére Rakúsko-Uhorska. Za 1. svetovej vojny bol odvelený na front. Bojoval v Srbsku, pracoval aj na oddelení propagandy. Mesiac pred koncom vojny dezertoval. Do Prahy sa vrátil (1920) a do Berlína odišiel (1922), kde pôsobil ako dopisovateľ Lidových novín. V roku 1933 bol zatknutý, ale ako občan ČSR bol prepustený. V decembri 1939 odišiel do USA a usadil sa (1940-46) v Mexiku. Do Prahy sa vrátil (1946) a komunisti mu dokonca usporiadali štátny pohreb.

Z myšlienok

- *Válečníci mluví o tom, o čem mluví válečníci všech dob a časů: o míru.*
- *Časy se mění, namísto cholery a monarchismu nastupují demokratické republiky, ale stále ještě jsou lidé, kteří se musí vydělávat na své živobytí z výkalů jiných.*
 - *Novináře můžeme rozdělit na dva druhy. Jedni píší víc, než vědí, druzí zase víc vědí, než píší.*
- *Člověk, který cestuje, pozná brzy, že všechno na zemi je jenom tovární zboží.*
- *Účastníci vysoké hry milují anonymitu...*
- *Každý si rád vyslechne radu přítele, už jen proto, aby se jí neřídil.*
- *Nic nás tak neohromí jako čistá pravda, [...] nic není na světě senzačnějšího než doba, ve které žijeme.*

